

Zapečatenje Kmetijske eksport. zadruga v Mariboru.

Nemalo pozornost je vzbudila ne-le v Mariboru, ampak po celi banovini vest, da so uradno zaprli prostore „Kmetijske eksportne zadruga“ v Mariboru, ki se je poleg drugega bavila tudi z množstvenim zavarovanjem za posmrtnine, kar je mnogo ljudi privedlo do tega, da so kljub občutni denarni krizi vendarle hiteli zavarovati ne-le smrtne kandidate — svoje, ampak tudi berače in — hiralce. Zadruga je zavarovala tudi živino, kar ni nič napakega in tudi nudila pomoč v slučaju požarne nesreče in drugih elementarnih nezgod. — V kolikor je bilo poslovanje glavnih funkcijonarjev imenovane zadruga nepravilno, oz. nepošteno, bo ugotovilo mimo vseh komentarjev sodišče in sodni pregled zadržanih knjig, — zato se vzdržujemo vsakega očitka napram začasno aretiranim voditeljem, katerih zaščito tudi zakon o tisku prepisuje. — Samo dejstvo, da so si kupili lastno tiskarno in tudi tisoč še ne nudi dovolj podlage za domnevo nepoštenega poslovanja. Ako zavarovanci niso dobili v največ dosedaj prijavljenih slučajih od agentov obljubljenih izplačanih posmrtnin v obljubljeni višini, je to zgolj raditega, ker se dotični razred ni bil poln, kakor to prakticirajo vse druge pomožne blaginje te vrste. Lahkomiselna je pač odločba, da ni bila uvedena takozvana čakalna (karenčna) tloba, ni se zahteval zdravniški pregled zavarovanca in tudi doba starosti je bila postranska stvar... Vse te okolnosti so v sedanjem težkem času, ko je treba vsak dinar obrniti, za peljale množico zavarovancev, da so kakor hipnotizirani prijavljali ne samo sebe, ampak mnogo tujih oseb. „Prokleti pohlep po zlatu“ (auri sacra fames) je v stanju, da vodi v nemoralne spekulacije in v — kriminalistiko, ne da bi vodje imenovanega podjetja to osebno nameravali. Prav nepošteno pa je, da so, kakor gladen pes po masni kosti planili senzacij željni pismarji po zavodu, ki je vsled svojega razmaha dal vsakemu zavarovatelju mnogo več, kakor je prejel predplačila. Lahko je hišo zažgati in spustiti v zrak, težje pa je z zidanjem nove. — Zavarujoč se proti eventualnemu očitku, da hočemo braniti prizačete, s katerimi nimamo niti najmanjšega stika, izjavljamo v pomirjenje javnosti, resnici na ljubi

in pravici v čast ter na prošnje iz občinstva sledeče:

1. Kmet. eksp. zadruga, ki je inšerirala v vseh listih, (samó ne v našem!) je sedaj tarča teh listov, katerim je nosila svoje stotake. To je neokusna nehvaležnost.

2. Ako se prav vzame, so preprosti ljudje storili velik gospodarski poskus s tem, da so milione mrtvega denarja spravili v valovanje. —

3. Po izjavi nekega zelo brijtnega gospoda je bil pri KEZ edini kamen spodtike, da ni bilo v vodstvu nobene „bolše“ o ebnosti... Mogoče ima prav ta gospod! —

4. Vse podobne ustanove delajo enako, samo bolj prevdno in svoje prebitke čuvajo za svoje članstvo, ki mora natančno izpolniti vse predpogoje za sprejem v zadrugo.

5. Vse, v trg. register vpisane zadruga so podvržene strogi sodni reviziji in je zelo smešno, se razburjati nad takimi „afetami“.

6. Ko bo sodišče pregledalo vse knjige, tedaj bomo do objave razsodbe kot kronisti upravičeni poročati o poteku sicer zelo razburljive zadeve. Takrat bodo tudi krivci znani in njih eventualna krivda dokazana. Zato ne kaže razburjati sebe in javnost, ampak mirno počakati na razvoj in razplet preiskave. Ako pa stopi v hišo kak agent, si ga dobro oglejte, in, predno sklenete z njim kupčijo, prečitajte vse prospekte in tudi ono, kar vam je napisal. Neumni ljudje niso le hranitelji raznih „zavodov“, ampak mnogih takih špekulantov, ki se na račun lahkovnosti ljudstva prav nekaznovano bogatijo, kar je nedavno neki zelo ugleden gospod odkritosrčno priznal: „Ako bi kmet prišel k pameti, bi morali mi... prejeti za kramp in motiko!“ — Ganljiva odkritosrčnost gospoda, ki po besedah Prešernovih „iz pravd kuje rumenjake“ t.j. cekine! —

Samoposebi je umevno, da obsojamo vsako zlorabljanje sočujalnih ustanov pod krinko dobrotelosti in moralne pomoči bližnjemu v sebične namene, ako pa je KEZ oz. so nje voditelji storili kaj za svoj žep, so najmanj toliko duhoviti oz. ženjalni, kakor razni ravnatelji skrahjanih bank, katerih po'om je zasekal globoko rano v telo narodnega gospodarstva. Seveda, ako dva storita isto, ni isto...

Nabirajmo narodopisno blago.

Nekaj besed našemu razumništvu.

V preteklem stoletju se je podeželno razumništvo s hvaljevedno vneto bavilo s nabiranjem raznovrstnega narodopisnega blaga slovenskega ozemlja, toda v zadnjih desetletjih se je to začelo zelo zanemarjati. Ako se namreč ozremo bližje po naših krajih in živimo tla časa med kmetiskim ljudstvom, ugotovimo kmalu, da še ogromne množine tega gradiva sploh niso spoznane zatoorej tudi ne dvignjene ali zabeležene.

Ako pa pregledamo razne panoge te narodopisne vede, spoznamo takoj, da je v tem oziru naša stara zgodovina, katere bi naj gojila naš narodni ponos in našo utemeljeno samozavest na najslabšem. Nam služijo še danes smešne bajke, katere so nam vrivali naši politični in narodni nasprotniki skozi dolgo dobo v naše učne knjige, kot zgodovina — in naša pristna zgodovina je dobila iz naše lastne malomarnosti značaj bajke. Ivan Popovič (roj. l. 1705), Linhart, Vodnik, Koserski, Trstenjak in dr. so še

vedeli in učili, da smo na današnji naši zemlji praobitavljali, in Vodnik je celo ono prepričanost izrazil v stihu:

„Od prvega tukaj stanuje moj rod;
če ve kdo za čruga, naj reče od kod?“ —

Toda poznejša pokojenja so drug za drugim podlegla raznim mamilom iz avstro-ogrskih političnih lekarn. Ako je pa kdo začel opozarjati na te zablode, že je bil razkričan od lastnih ljudi kot sanjač ali prenapetnež, in če že ni ravno prišel s sodnijo navskriž, bil je saj vpisan v črni politični knjigi kot p. u. a. i. p. v. (politisch unverlässlich, politisch verdächtig politisch nezanesljiv, politisch osumljen). Je torej že skrajni čas, da se danes, ko smo svobodni, zopet vrnemo k zgodovinski resnici. —

Dasiravno so bili ravno Slovenci najbolj delavni s'avisti zadnjih dvesto let, je pri nas še vedno nakopičeno ogromno neobdelanega jezikoslovnega gradiva. Neizčrpni zakladi pozabljenih ali zatemnelih izrazov še tiči v naših krajepisnih imenih. Začeli smo jih že sicer preučevati in objavljati, pa doseganje delo ne pomeni še niti enega odstotka vsega dela.

Med priprostim ljudstvom se še nahaja danes tudi nebroj izrazov, kateri še do sedaj niso uslovarjeni, dasi so od

pamtiveka v živi rabi pri nas, ker jih še nihče ni kje objavil ali saj na nje opozoril. Med temi je že tudi mnogo takih, kateri še danes takorekoč tonejo, kajti naša mladina jih več ne rabi, ker jim je a i prehitela že kultura a i pa popojnoma izpodrinja ze kaka tujka za vedno.

Mnogo izrednega gradiva je bilo ugotovljeno zlasti na slovenskem Stajaru. Ze znani jezikoslovec Kopitar je čutilno obžaloval, da ni rojen Stajerc, ker je tam zasledil veliki izvirni besedni zaklad slovenskega jezika, katerega pa Kranjci že več ne poznajo. —

Pri tem paberkovanju pa prosimo posebno naše razumništvo na deželi, da nas krepko podpira pri izsledovanju neuslovarjenih izrazov in sploh na vsako še neobjavljeno gradivo narodopisnega značaja. Nič ne de, ako se tudi kaj vnovič opiše, ker ni znano, da je že kdo prej na to opozoril; stvari samé to ne bo na škodo, kajti podvojena nit drži tem bolje.

Prilegniti se pa mora k temu složenemu delovanju tudi priprosto ljudstvo, ker več ljudi več vidi, več sliši in po takem tudi več ve. Često se radijo v neprijetnem medsebojnem obziranju celo izrazi, kateri se pa kmet ne poslužuje v obratu s tujci, ker nimajo salonskega lika. Toda samo tem potom je včasih le še mogoče ugotoviti tudi kra-

jeveno razširjenost, razdvojeni pomen in pristno obliko kake besede, in se da le na ta način zbrati do skrajnega razčiščenosti in prevežano zrnje.

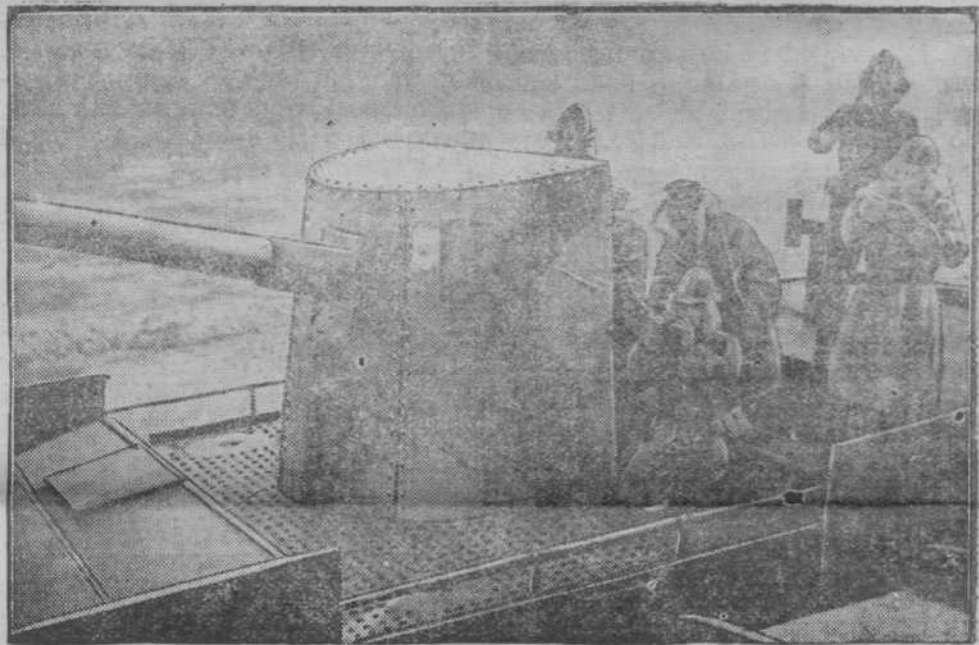
Upamo, da nam bo šel pri tem našem stremljenju vsakdor na roko, kdor se zaveda pomena narodopisne vede za opis zgodovine in kulture našega naroda. To plodonosno delo bo tudi uredništvo našega lista, da si ima za enkrat še piči prostor za obširnejše objave kulturne smeri na razpolago, pospeševajo do skrajne možnosti, kajti, vse kar je enkrat tiskano, na to se zlahka več ne pazabi. —

(Opomba uredništva: — Ta topel poziv nam je poslal naš prijatelj, polkovnik v pokoju in zgodovinar g. Davorin Žunkovič, čigar knjige o Slovanih in narodopisne črtice vzbujajo zanimanje tako v učenem svetu, kakor radi po ljudnosti slova tudi med kmečkim ljudstvom. Razumništvo na deželi in tudi drugi naši zaupniki bodo prav storili in zgodovini svojega okoliša prav mnogo koristili, ako čimveč starih listin in druge starine, ki za njih nimajo vrednosti pošljejo uredništvu, ki bo skrbelo za nadaljnjo odpremo istih v roke priznanega strokovnjaka, ki je avtor tega poziva.) —

Svetovne znamenitosti v slikah.

Ameriška ladja, ki se je potopila v Kitajskem morju.

Japonski oklepni vlak na bojišču.

Sem poravnal naročnino?